

İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Felsefesiyle İlgili Görüşleri

Süleyman Geçici

Uşak Sivash İlçe Milli eğitim Müdürlüğü

Şenay Yapıcı

AKÜ Eğitim Fakültesi

syapici@aku.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitim felsefesiyle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Uşak merkezinde bulunan İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerden seçilen 290 öğretmen çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Öğretmenlerin eğitim felsefesiyle ilgili görüşlerini ölçmek üzere geliştirilen ve güvenilirliği 0,84 bulunan Likert tipi 40 maddelik bir ölçek kullanılmıştır. Araştırma hipotezlerini test edebilmek için tek faktörlü ANOVA testi kullanılmıştır. Öğretmenlerin temel eğitim felsefesiyle ilgili görüşleri desteklemişlerdir ve bazı değişkenler açısından da anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Öğretmenleri, Eğitim Felsefesi, Görüşler

Primary School Teachers' Opinions Related to Educational Philosophy

Abstract

The purpose of this research is to reveal the opinions of primary school teachers related to the philosophy of education in the province center of Uşak. The sample of the study is 290 primary school teachers selected from seven different primary schools in the province center of Uşak. A likert-type scale was employed to measure the opinions of primary school teachers regarding the educational philosophy with 40 items and 0.84 Cronbach reliability coefficients. One-way ANOVA tests have been run to test the research hypotheses. In the end, primary school teachers strongly supported main educational philosophy approaches and also there were some significant differences found in some independent variables.

Key Words: Primary School Teachers, Philosophy of Education, Opinions

Giriş

Felsefe hem kelime anlamı hem de içeriği ve tanımı açısından her zaman bir tartışma ve merak konusu olmuştur. Çoğu zaman kendimize yakın ve kimi zaman da uzak bulduğumuz felsefe semantik olarak gelişimi sevmekten türeyen bir kelimedir (philo ve sofia). Ne anlama geldiğini tanımlamaya kalkacak olursak birçok farklı tanımla karşılaşabiliriz ama özde bu tanımların çoğu varlığı, bilgiyi ve değerleri sorgulayan bir kapsam taşımaktadır. Bir başka yaklaşım ise her hangi bir alanla ilgili niçin ve niyelerden oluşan bir sorgulama sürecidir. Felsefeyle ilgili bu yaklaşımlardaki ortak nokta ise özünde herhangi bir konuyu, olguyu tanımlamadan çok sorgulama vardır.

Disipliner anlamda felsefe kendi başına akademik anlamda bir çalışma alanı olduğu gibi, birçok disiplinler çalışma alanının da bir felsefi alanı bulunmaktadır, bilim felsefesi, hukuk felsefesi ve sanat felsefesi gibi. Günümüzde eğitim her açıdan akademik disiplin olarak kendisine bir yer edinmiş bulunmaktadır. Bu noktadan baktığımız zaman eğitimle ilgili birçok akademik çalışma alanıyla karşılaşırken, bunlardan birisi de eğitim felsefesidir. Yukarıda belirttiğimiz gibi eğitimle ilgili felsefi çalışmalar eğitim alanını kapsayan her konuyu, kavramı ve olguyu sorgulayan bir süreçtir.

Eğitim ve öğretimde ki en önemli öğeleri kısaca belirtecek olursak, öğrenci, öğretmen ve eğitim ve öğretimin yapıldığı kurumlar yani okullar akla gelebilir. Eğitimin en önemli öğelerinden birisini oluşturan öğretmenlerin eğitimle ilgili yaklaşımlarını bilmek, eğitimi

nasıl algıladıklarını öğrenmek, neden ve niçin öğrettiklerini anlamak yapabileceğimiz en önemli çalışmalardan birisidir (Bilhan, 1991 ve Gutek, 1997).

Çocuklarımız günümüzde hızla değişen bilgi çağını yakalayabilmeleri, sosyal ve kültürel açıdan kendilerini yetiştirebilmeleri, ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine cevap bulabilmeleri, günlük hayata hazırlanıp ayak uydurabilmeleri büyük ölçüde karşılaştıkları eğitim ve öğrenme yaşantılarıyla ilgilidir. Öğrenme yaşantılarını büyük bir kısmı ise öğretmenlerimizin eğitim anlayışları belirler. Ancak öğrencinin öğretmen seçme gibi bir hakkı çok sınırlı kalabilmektedir.

Dolayısıyla öğretmenlerin eğitim felsefesiyle ilgili yaklaşımları ve algılamaları dolaylı bir şekilde öğrencileri de etkileyebilmektedir. Bir başka nokta ise öğretmenlerin sahip oldukları eğitim felsefesi görüşleri aynı zamanda kendi öğretme stillerini etkileyebilmektedirler. Öğretmenlerin uyguladıkları öğretme stilleri de dolaylı ve doğrudan hem öğrenme süreçlerini hem de başarılarını etkilemektedir.

Öğretmenlerin eğitim felsefesi ile görüşleri gruplandırılmaya çalışılsa; ne kadar öğretmen varsa o kadar da farklı eğitim felsefesi görüşü olduğu söylenebilir. Nihayetinde her öğretmenin bir birey olarak, bir birinden farklı olacağı düşünüldüğünde, böyle bir sonuca varılabilir. Diğer yandan, öğretmenlerin eğitimle ilgili görüşleri, felsefi olarak değerlendirilirken bazı ortak özelliklere göre sınıflandırılabilir. Son yaklaşımlara göre eğitim felsefesiyle ilgili olarak belli başlı beş eğitim felsefesini bulunmaktadır. Bu eğitim felsefeleri; Perennializm, idealizm, realizm, eksperimentalizm, ve eksistentalizm'dir (Fidan ve Erden, 1998). Bunların kısaca ne anlama geldikleri ve özellikleri sırasıyla aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

a) Perennializm (Daimicilik): Perennializm (Daimicilik): Eğitimin evrensel nitelikli belli gerçeklere dayanması gerektiğini savunan ve insanın doğası itibarıyla değişmediğini, aynı kaldığını öne süren felsefi bir eğitim akımıdır (Demirel, 1998). Ayrıca Perennializm (daimicilik) değişimden çok mevcudu muhafaza etmeyi ve konservatif bir eğitim akımını esas olarak almaktadır (Çelikkaya, 1997).

b) İdealizm: Kelimenin en geniş anlamıyla idealizm varlığı bütünüyle düşünce alanında algılayan felsefi bir yaklaşımdır (Sönmez, 1998). Kökleri ilkçağ Yunan düşüncesine kadar giden ve en önemli temsilci Plato olan idealizm, dış dünyadaki varlıkları düşüncenin ürünü veya düşüncenin bizzat kendisi olarak kabul eder ve asıl olanın görünenin ötesinde metafiziksel anlamda ideallerden oluştuğunu düşünür. Dolayısıyla gerçek bilgi sadece aklın ürünü olabilir ve esas gerçek fiziksel âlemde değil aklın içerisinde.

c) Realizm: Realizm gerçeğin, akıl ve algıdan bağımsız olarak var olduğunu savunan felsefi bir görüştür (Sönmez, 1998). Ergün'e (1996) göre Realizm; varlıkların, insan bilincinin dışında ve ondan bağımsız olarak var olduğunu savunan bir felsefi görüştür. Aristoteles, felsefe tarihinde realist bir düşünür olarak kabul edilmektedir. Çünkü Platon'un idealarını gerçek varlıkların içine "öz" olarak yerleştirmiştir.

d) Eksperimantalizm (Deneycilik): Eksperimantalizm (Deneycilik) bilgi edinmek için yapılan uygulamayı, gözlemi, içebakışı, duyarlar ve bilinç aracılığı ile elde edilen algıları, kısaca insanın dış dünya üstündeki pratiğini dile getirir. Eksperimantalistler için dünya sürekli değişen bir yerdir. Perennialist, idealist ve realistlerin aksine eksperimantalistler, açıklıkla değişimi ve gelişimi (progres) kabul ederler ve sürekli olarak toplumu düzeltmek ve geliştirmek için yeni yollar keşfetmeyi araştırırlar. En önemli temsilcilerinden birisi olarak John Dewey kabul edilebilir.

Öğrenme sorgu biçimi veya bir problem çözme sırasında meydana gelebilir. Öğretmenler, öğrencilere yardım edebilirler veya yaşadıkları keşfedici ve tecrübe dünyasını, aktif bir şekilde kapsayan görüş alışverişi yapabilirler (Wiles ve Bondi, 1989).

e) Eksistentalizm (Var oluşçuluk): Eğitimin, bireyin kişiliğinin gelişmesine yardımcı olacak şekilde düzenlenmesini ve her öğrencinin kendi değerler sistemini özgürce ve yetişkinlerin zorlaması olmaksızın geliştirmesine izin verilmesini ve yardımcı olunmasını savunan bir eğitim akımıdır (Demirel, 1998).

Bu çalışmada ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitim anlayışları (felsefi görüşleri) tespit edilerek, eğitim anlayışları bazı değişkenler açısından değerlendirilecektir. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

1. İlköğretim öğretmenlerinin eğitim felsefeleri açısından görüşleri nedir?

2. İlköğretim öğretmenlerinin temel eğitim felsefeleriyle ilgili eğitim görüşleri arasında; kıdem, cinsiyet, branş ve mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Bu araştırma anlık-kesitsel (Cross-sectional) tarzda bir alan araştırmasıdır.

Araştırmanın evrenini; Uşak ili merkezinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Uşak İli Merkezinde bulunan İlköğretim Okulları arasından rast gele seçilen yedi İlköğretim Okulunda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Uşak İli Merkez İlköğretim Okullarında, Sınıf Öğretmenliği, Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil, İfade ve Beceri Dersleri (Resim, Müzik, Beden Eğitimi) branşlarında görev yapan 874 öğretmen içerisinden, her branştan toplam yedi okulda görev yapan 290 öğretmen araştırmaya dahil edilmiştir. Hazırlanan ölçek, öğretmenlerle irtibat kurularak aynı anda cevaplamaları sağlanmıştır. Geriye dönen 290 soru formu geçerli sayılarak değerlendirilmeye alınmıştır. Sonuç olarak, araştırmada üzerinde istatistiksel işlem yapılan 290 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Likert tipi şeklinde olan ölçeğimiz, ölçekle ilgili maddelerin yazılmasından sonra kapsam geçerliliğinin olup olmadığı uzman görüşüne göre karar verilmiştir. Dil bakımından da gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra her bir eğitim felsefesiyle ilgili görüşlerini yansıtan maddeler rast gele ölçekte dağıtıldıktan sonra pilot uygulama için hazır hale getirilmiştir. Buradan alınan dönütlere göre bazı maddeler anlam ve dilbilgisi açısından düzeltilmiş ve toplam 40 maddeden oluşan ölçek her bir alanda 8 madde olacak şekilde kullanıma hazır hale getirilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri güvenilirlik açısından analiz edildiğinde Cronbach < katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur. Kullanıma hazır hale getirilen ölçek 290 öğretmene uygulanmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar kesinlikle katılıyorum seçeneğinden kesinlikle katılmıyorum seçeneğine doğru 5 ile 1 arasında kodlanarak bilgisayar ortamına girilmiştir. Dolayısıyla her bir öğretmenin vereceği cevapların eğer hepsi kesinlikle katılıyorum sa (40×5) 200, kesinlikle katılmıyorsa alabileceği minimum puan ise (40×1) 40'dır. Öğretmenlerin eğitim felsefeleriyle ilgili görüşlerinin her bir alana göre puanlanması (8×5) 40 ile (8×1) 8 arasındadır. Puanların elde edilmesinden sonra kategorik değişkenlere göre öğretmenlerin eğitim felsefesiyle ilgili görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığının test edilmesi için 0.05 anlamlılık düzeyinde ANOVA testleri yapılmıştır. Öğretmenlerin felsefi görüşlerine göre ölçekte beş ana kısım (Perennializm, İdealizm, Realizm, Eksperimantalizm ve Eksistentalizm şeklinde) bulunmaktadır. Bağımsız değişkenler olarak

kıdem, cinsiyet, branş, ve mezun oldukları okullar bulunmaktadır. Her bir bağımsız değişkene göre tek faktörlü ANOVA testi öğretmenlerin temel eğitim felsefiyle ilgili görüşlerine göre yapılmıştır.

Bu araştırma Uşak ili merkezinde görev yapan İlköğretim Okullarındaki öğretmenlerin eğitim felsefiyle ilgili görüşleriyle sınırlıdır.

Bulgular

Verilerin analiz edilmesinden sonra bulgular önce öğretmenlerin eğitim felsefeleriyle ilgili görüşlerinin aritmetik ortalamaları açısından kıdemlerine, cinsiyetlerine, branşlarına ve mezun oldukları okullara göre gruplandırılmıştır. Uşak merkezinde bulunan ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin eğitim felsefiyle ilgili görüşlerinin ortalamaları kıdem, cinsiyet, branş, mezuniyet durumlarına göre aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 1.)

Tablo 1. Öğretmenlerin eğitim felsefiyle ilgili görüşlerinin kıdem, cinsiyet, branş, mezuniyet durumlarına göre aritmetik ortalamaları

Bağımsız Değişkenler	Alt Gruplar	N	Perenalizm	İdealizm	Realizm	Eksperimantalizm	Eksistentializm
Kıdem	1-5 Yıl	40	32,35	33,28	31,08	35,82	33,40
	6-10 Yıl	34	31,26	32,03	30,24	35,47	32,82
	11-15 Yıl	40	32,75	32,95	31,93	36,40	33,13
	16-20 Yıl	99	34,03	33,73	33,42	35,68	33,35
	21 yıl ve üzeri	77	32,70	34,04	33,39	35,82	32,87
Cinsiyet	Erkek	154	33,16	32,87	32,18	35,53	32,88
	Kadın	136	32,71	34,09	32,89	36,13	33,43
Branş	Sınıf Öğretmeni	121	32,02	33,23	31,85	36,31	33,19
	Türkçe-Edebiyat	34	33,74	32,94	32,41	35,97	33,56
	Matematik	30	35,77	36,27	35,27	36,77	34,70
	Fen Bilgisi	30	32,73	33,20	34,93	35,37	33,13
	Sosyal Bilgiler	29	33,34	34,14	32,55	35,97	33,28
	Yabancı Dil	6	31,67	32,50	30,83	35,33	32,83
	Din Kültürü	20	34,55	31,20	31,35	33,50	31,00
	Resim-Müzik-Beden	20	31,50	33,20	30,50	33,95	31,80
Mezuniyet	Eğitim ön lisans	46	32,80	33,59	32,54	36,43	33,33
	Eğitim Enstitüsü	119	33,68	34,33	33,89	35,71	33,34
	Eğitim Yüksek O.	40	31,37	32,88	30,90	36,55	33,50
	Eğitim Fakültesi	35	32,60	32,66	31,06	36,23	33,26
	Fen Edebiyat F.	16	32,38	33,06	29,87	34,25	32,00
	Diğer	34	33,03	31,79	32,26	34,76	32,18
Genel Ortalama		290	32,94	33,44	32,51	35,81	33,14

Tablo 1'deki sonuçlara göre öğretmenlerin felsefi görüşlerinin ortalamaları verilmiştir. Sonuçlara göre öğretmenlerimizin eğitim felsefiyle ilgili görüşlerinin ortalamaları hepsinde yüksek çıkmıştır. En yüksek ortalama Eksperimantalizm alanında gözükmektedir.

Ayrıca öğretmenlerin eğitim felsefeleriyle ilgili görüşlerinin kıdem, cinsiyet, branş ve mezuniyet durumlarına göre tek faktörlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Genel bilinen ANOVA tablosundan farklı olarak aşağıdaki tabloda sadece serbestlik dereceleri, F testi sonuçları ve manidarlık değerleri verilmiştir. Bunun da nedeni 20 farklı tek faktörlü ANOVA testini ayrı ayrı verilmesi yerine hepsi bir arada verilmeye çalışılmış ve sonuçların hepsinin bir arada görülmesi sağlanmıştır.

Tablo 2. İlköğretim öğretmenlerinin eğitim felsefesiyle ilgili görüşlerinin ANOVA testi sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Sd	Perennializm		İdealizm		Realizm		Eksperimantalizm		Eksistentalizm	
		F	P	F	P	F	P	F	P	F	P
Kıdem	4	0,64	0,635	0,99	0,414	0,28	0,893	0,76	0,550	1,12	0,350
Cinsiyet	1	5,81	0,017*	6,70	0,010*	12,53	0,0001*	1,50	0,223	2,22	0,138
Branş	7	2,84	0,008*	1,60	0,138	0,78	0,607	2,39	0,023*	1,30	0,251
Mezuniyet	5	0,67	0,648	1,60	0,161	1,74	0,126	1,10	0,364	0,93	0,465

* P < 0,05

Öğretmenlerin eğitim felsefeleriyle ilgili görüşleri Perennializm (daimicilik), İdealizm, Realizm, Eksperimantalizm ve Eksistentalizm (var oluşçuluk) alanlarına göre kıdem, cinsiyet, branş ve mezun oldukları okullara göre değerlendirilecektir.

Perennializm (daimicilik): Öğretmenlerin daimicilikle ilgili felsefi görüşleri cinsiyet ve branşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiş diğer faktörler ise (kıdem ve mezuniyet) farklılık göstermemektedir. Tablo 1’de erkek öğretmenler daimicilik görüşünü bayan öğretmenlere göre anlamlı bir şekilde daha fazla desteklemişlerdir. Buradan da erkek öğretmenler, eğitimi geçmişten bugüne değer yargılarının değişmeden korunması noktasında bayan öğretmenlere göre daha korumacı bulmuşlardır. Branşlara göre ise daimiciliği en fazla destekleyen branş grubu matematik ve din kültürü öğretmenleri olurken en az destekleyen grup ise resim, müzik ve beden eğitimi öğretmenleridir. Özellikle matematik öğretmenleri daimiciliği en fazla destekleyen gruptur. Branşlar arasındaki anlamlı farklılık bu iki grup arasındaki ortalama farkından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında öğretmenlerin daimicilikle ilgili genel ortalama değerleri (8*4) 32’nin üzerindedir (32.84). Bunun anlamı ise ortalama görüşleri katılıyorum ile kesinlikle katılıyorum arasındadır. Sonuçta Uşak ili merkezinde görev yapan ilköğretim öğretmenleri eğitimin daimi olması ve değerlerin değişmeden korunmasını desteklemektedirler (Tablo 1 ve 2).

İdealizm: Öğretmenlerin idealizmle ilgili görüşleri sadece cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermiş diğer değişkenler açısından ise her hangi bir anlamlı farklılık oluşturmamıştır. Bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha fazla idealist oldukları bulunmuştur. Diğer taraftan öğretmenlerimizin idealizmle ilgili genel ortalamaları 33,44 tür. Bunun anlamı ise genel manada eğitimde mükemmeliyeti veya ideal olması gerekeni desteklemektedirler. Tablo 1’deki ortalamalara bakıldığı zaman sırasıyla 21 yıl ve üstü çalışan öğretmenler, matematik dersi öğretmenleri, bayan öğretmenler ve eğitim enstitüsü mezunu olan öğretmenler diğerlerine göre daha fazla idealist felsefeyi desteklemektedirler. İdealist eğitim felsefesine göre genelde bireyin kendisinden çok toplumun beklentisi ve olması gereken ideal birey tipi daha önemlidir (Tablo 1 ve 2).

Realizm: Öğretmenlerimiz realist eğitim görüşüne göre kıdem, cinsiyet, branş, ve mezun oldukları okullar açısından bakıldığında ortalaması en yüksek olanlar sırasıyla 16 yıl ve üzerinde görev yapanlar, bayan öğretmenler, matematik öğretmenleri ve eğitim enstitüsü mezunları öğretmenleridir. Ortalamalara bakıldığı zaman en yüksek grup matematik öğretmenleri, daha sonra fen bilgisi öğretmenleridir. Özellikle fen bilgisi öğretmenlerinin ortalamalarının yüksek çıkması realist eğitim görüşüyle uyumdadır. Gerçeği ideal de aramaktansa gerçek bireyden bağımsız olarak var olduğu görüşü fen bilgisi öğretmenlerine alanları gereği daha fazla uymaktadır. Bir başka ifadeyle fen bilgisi dersindeki kavramlar insandan daha bağımsız olarak algılanmaktadır. Cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuş olsa da ortalamalar birbirinden çok farklı değildir (Tablo 1 ve 2).

Eksperimantalizm: Eğitimde yaparak yaşarak öğrenmeyi temel alan eksperimantalizm, Perennializm, İdealizm ve Realizmden farklı bir boyut içermektedir. Branşlar içerisinde en düşük ortalama Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine (33,50) ait iken en yüksek ortalama ise Matematik öğretmenlerine aittir (36,77). Daha sonra sınıf ve fen bilgisi öğretmenleri gelmektedir. Bütün bunların yanında İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin en yüksek oranda destekledikleri eğitim felsefesi görüşü ise eksperimantalizm olmuştur. ANOVA testi sonucu tek anlamlı farklılık branşlar açısından bulunmuştur (Tablo 1 ve 2). Bunun da nedeni Matematik ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri arasındaki farktan kaynaklanmaktadır.

Eksistencializm (Varoluşçuluk): Özde bireyin kendisini ifade etmesini amaçlayan bir eğitim felsefesi görüşü olan Eksistencializm hakkındaki İlköğretim öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığı zaman öğretmenlerin diğer eğitim felsefesi görüşlerine göre en az destekledikleri görüşlerden biridir. Böyle bir sonucun bulunması öğretmenlerin bireyin kendisini ifade etmesinden çok kendi düşündükleri veya toplumun beklentileri yönünde birey yetiştirmeye daha fazla önem verdikleri düşünülebilir. Bu şekilde bir sonuç çıkmış olsa da ilköğretim öğretmenlerinin var oluşçulukla ilgili görüşlerinin ortalaması 33,14'dür. Bunun anlamı ise öğretmenler var oluşçuluk görüşüne katılmaktadırlar fakat daimicilikle beraber diğer eğitim felsefesi görüşlerinin ortalamasına göre düşük çıkmıştır. Var oluşçuluk açısından ortalaması en yüksek grup branşlarına göre matematik öğretmenlerine ait iken (34,70) en düşük ortalama ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine (31,00) aittir. Ayrıca Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri daimicilik görüşünü en çok destekleyen grup olurlarken (34,55), buna zıt olarak Var oluşçuluk görüşünü en az destekleyen gruptan birisi olmuşlardır. Fakat gruplar arasında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ayrıca yeni mezun öğretmenler kıdemli öğretmenlere göre var oluşçuluğu daha fazla desteklemektedirler. Diğer taraftan resim, müzik ve beden eğitimi öğretmenleri beklentilerin aksine var oluşçulukla ilgili görüşlerinin ortalama değerleri diğer branşlara göre çok yüksek değildir (Tablo 1 ve 2)

Sonuç ve Öneriler

Mevcut Eğitim Fakültelerinin birçok bölümünde zorunlu olarak bir eğitim felsefesi dersi bulunmamaktadır. Kimi zaman bu dersler seçmeli şekilde verilebilmektedirler fakat öğretmen adayları yapacakları mesleğin felsefi yönden bir sorgulamasını yapma ve eğitimi algılama şekilleri çok fazla ön plana çıkmamaktadır. Öğretmenlerimizin genel olarak eğitim formasyonu, alan bilgisi ve genel kültür bilgisine sahip olmaları Milli Eğitim Temel Kanununa göre sahip olmaları gereken özelliklerdir. Şu anda öğretmenlik formasyon dersleri içerisinde bir eğitim felsefesi dersi bulunmamaktadır ve bu da bir eksiklik olarak görülebilir. Bu şekildeki bir dersin eğitim formasyon dersleri içerisinde bir ders şekline getirilmesi gerekli olabilir.

Araştırmanın genel bulgularına bakıldığında zaman öğretmenlerimiz temel eğitim felsefesi görüşlerini destekler gözükmektedirler fakat en az destekledikleri ve en fazla destekledikleri görüşlere göre bir sıralama yapılacak olursa bu sıralamanın realizm ve eksperimentalizm şeklinde olduğu görülmektedir. Özellikle eksperimentalizmin fazla çıkması öğretmenlarımızın öğrencilerin öğrenme sürecinde yaparak yaşayarak öğrenmeyi önemsedikleri düşüncesini oluşturabilir fakat aynı zamanda diğer görüşlerinin de desteklenir olması bir başka durumu göz önüne sermektedir. Bunun anlamı da öğretmenlerimizi şu görüşü çok fazla desteklerken şu eğitim felsefesi görüşünü daha az desteklemektedirler demek ise zordur. Sonuçta öğretmenlerimiz aynı anda beş ana eğitim felsefesi görüşünü destekler gözükmektedirler ve hepsinin de eğitimde yeri olduğunu düşünmektedirler. Böyle bir bulguyla öğretmenlerimizi belli bir felsefi görüşe dahil etmek ise zor gözükmektedir (Tablo 1).

Özellikle branşlar açısından matematik öğretmenlerinin her felsefi görüş alanında kuvvetli bir şekilde destekler gözükmektedirler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri ise daimicilik görüşünü desteklerken var oluşçuluğu en az destekleyen grup olmaları ise anlamlı görülmektedir. Bunun da sebebi her branşın içerdiği bilgi, kavramların öğretmenlerin eğitim felsefesi görüşlerini dolaylı veya doğrudan etkileyebileceği düşünülebilir.

Bu çalışma konusuyla ilgili ilk çalışmalardan birisidir ama bundan sonraki çalışmalar daha çok öğretmenlerin eğitim felsefesi görüşlerine göre öğretim yöntemleri ve tutumları üzerinde nasıl bir etki yaptığı noktasında yoğunlaşabilir. Tarama çalışmalarından çok gözlem çalışmalarıyla nitel çalışma yöntemleri kullanılarak daha anlamlı sonuçlar elde edilebilir.

Kaynakça

- Alkan, C. (1983). "Eğitimde Program Geliştirme Yöntemi", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt 16, Sayı 2,
- Aytaç, K. (1981). **Çağdaş Eğitim Akımları (Yabancı Ülkelerde)**, 2. Baskı, Ankara: Ank. Ün. D. T. C. F. Yayınları, No: 265.
- Bilgen, N. (1988) "Öğretmenin Görevleri ve Bazı Sorunları", **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Yıl 13: Sayı 131:
- Bilhan, S. (1991). **Eğitim Felsefesi**, Ankara: Ankara Ün. Eğt. Bil. Yayınları, no:164.
- Çelikkaya, H. (1997). **Eğitime Giriş**, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım..
- Demirel, Ö. (1998). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara: Kardeş Kitap Ve Yayınevi.
- Eğitim Terimleri Sözlüğü (1993). USEM Yayınları, Ankara,
- Doğan, H. (1997). **Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı**, Ankara: Önder Matbaacılık.
- Ergün, M. (1996). **Eğitim Felsefesi**, Ankara: Ocak Yayınları.
- Ertürk, S. (1998). **Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara: Meteksan A.Ş.
- Fidan, N. (1986). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Ankara: Alkım Yayınları.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1987). **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Gökçe, E. (1993). "Ortaöğretim Kurumlarındaki Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Program Geliştirme Etkinliklerindeki Görev ve Davranışlarına İlişkin Görüşlerinin

- Belirlenmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Gutek, G., L. (1997). **Eğitime Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar**, (Çev.: N. KALE), Ankara: Pe-gem Yayınevi.
- Güngör, M. (1986). “Öğretim Programı ve Öğretmen”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Yıl 11: Sayı 116.
- Hançerlioğlu, O. (1982). **Felsefe Sözlüğü**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kısakürek, M. A. (1983). “Eğitim Programlarının Hazırlanması ve Geliştirilmesi”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, C.16, Sayı 1,
- Küçükahmet, L. (1997). **Eğitim Bilime Giriş**, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sönmez, V. (1998). **Eğitim Felsefesi**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taşpolatoğlu, A. E. (1993). “Türk Milli Eğitiminde Cumhuriyetten Günümüze Program Geliştirme Alanındaki Gelişmeler ve Bir Eğitim Programının Temel Özelliklerine İlişkin Uzman Görüşleri” **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Varış, F. (1994). **Eğitim Bilimine Giriş**, Konya: Atlas Kitabevi.
- Wiles, J ve Bondi, J (1989). **Curriculum Development** 3rd Ed. (Merrill Publ. Comp., Columbus.
- Yücel, A. (1992). “Matematik Yetişek Tasarısının Hedefleri, İçeriği, Öğrenme Öğretme Durumlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Yüksel, S. (1996). “Ortaöğretim Kurumlarında Görev Alan Öğretmenlerin Program Geliştirmeye Yönelik Tutumları”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,